

»Vi søger hele tiden derop, hvor der er høj energi, men der er også en modpol, og det er udmattelsen«

En af landets mest ombejlede kunstnere, Lea Porsager, er lige nu aktuell med udstillingen 'STRIPPED', hvor vindmøllen spiller en central rolle. Hun tror, at »noget vildt« vil følge efter den vedvarende energi, vi har i dag

Af Anna von Sperling
Foto: Emilie Lærke Henriksen

Lea Porsagers barndomshjem stod der en vindmølle i baghaven. Hendes forældre havde købt en gammel skole på Fyn, og der stod den, summende og snurrende, mens den producerede energi til husholdningen og mening for de miljøbevidste voksne – og mæreridt for barnet Lea.

»Jeg drømte virkelig ofte om den,« fortæller den danske billedkunstner. »At den rev sig løs og skar huset midtover. Jeg kunne se den fra køkkenvinduet, så hver morgen målte jeg den op imod vinduesrammen, der gik fra gulv til loft, for lige at sikre mig, at den stod, hvor den skulle, og ikke var begyndt at hælde i nattens løb.«

Det blev ikke nemmere af, at genstanden for frygten jo var 'af det gode'. Det vidste barnet godt – »man må jo egentlig ikke være bange for vindmøller«. Og måske er det den kompleksitet, der har gjort, at vindmøllen bankede på, da Lea Porsager blev tilbudt en soloudstilling på Moderna Museet i Stockholm.

»Der var en del modstand i mig, men vingerne ville på en måde ikke slippe mig.«

Udstillingen fik navnet STRIPPED, og efter Stockholm er den nu landet på Kunsthal Charlottenborg i København. I det hele taget har Lea Porsager (f. 1981) etableret sig som en af Danmarks mest internationale ombejlede kunstnere. Allerede i sin tid på Kunstakademiet begyndte hun at udstille i udlandet og fik i 2012 muligheden for at deltage på den internationale Documenta-udstilling.

Hun har en lang række udstillinger bag sig i New York, London og Berlin, og i 2018 skabte hun mindesmærket Gravitational Ripples i udkanten af Stockholm dedikeret til de mange svenskere, der

mistede livet under tsunamien i Sydøstasien i 2004. Herhjemme har hun blandt andet udstillet på Brandts i Odense, på Statens Museum for Kunst, Arken og Den Frie Udstillingsbygning. Senest lavede hun i 2019 soloudstillingen [WEAK] FORCE på Museet for Samtidskunst i Roskilde, der begejstrede anmelderne og præsenterede kunstnerens finurlige mix af krop, ånd og fysik for et bredere publikum.

Udtjent og ubevægelig

STRIPPED består af tre rum. Et med en række installationer; en overdimensioneret stemmegaffel, en ramme med en række bedemøller i stål, et kalibreringskryds eller kors, et andet med et videoværk med en »abstraktion over partikler i bevægelse« med et lydspor af en dyb, intens chanten, der messer »HAR« og »GOD«.

»Et potent, livligt og vulgært sted« er nogle af de ord, som Lea Porsager knytter til, da vi står i rummet og bliver pulseret igennem.

Og sidst, men bogstavelig talt ikke mindst, er alle ikkebærende vægge i kunsthallens største sal fjernet, for at give plads til værket »G.O.D. Generator. Organizer. Destroyer«, der består af tre 19 meter lange vinger fra en skrotet vindmølle, klippet op i mindre stykker og placeret lidt forskudt i den store, tomme sal.

Engang stod møllen og spyttede energi ud. Nu ligger vingerne på Charlottenborg som strandende glasfiberhvaler i al deres udtjente ubevægelighed. Det er det temporskift, der fascinerer Lea Porsager.

»Vindmøllen er en figur, der har været en konkret fysisk genstand i mit vågne liv og i mine drømme, og som kunstner blev jeg interesseret i at udforske formen. Jeg synes, at det er spændende, når noget, der har haft en så høj intensitet, pludselig ligger stille,« fortæller

hun. »Det er, som om bevægelsen stadig vibrerer.«

Hun har længe haft lyst til at arbejde med readymade, den tradition indenfor samtidskunsten tilbage fra Marcel Duchamps berømte pissoirkumme *Fountain*, der tager en konkret, allerede produceret genstand fra verden og sætter den ind i en kunstnerisk kontekst. »Og vindmøllen er en interessant readymade. Det er jo ikke én mands arbejde det her. Der er så mange mennesker, så mange timer, så meget arbejde, så meget viden og så store ambitioner for vores fremtid lagret i sådan et par vinger.« Hendes hånd laver en glidende bevægelse i luften, langs vingens form. »At vælge den helt rette form, det helt rette materiale, har jo i sig selv krævet så meget energi. Den har virket i verden, og nu er den udtjent, og det er virkeligt for mig.«

Men det er også en massivt ideologisk ladet genstand. Og Lea Porsager bliver tydeligvis utilpas ved uimodsagte sandheder.

»Det stritter altid på mig, når

”

Vindmøllen har jo efterhånden etableret sig som et dansk nationalsymbol. Det er jo smukt, men jo også lige lovligt selvglorificerende i betragtning af, at vi også er blandt de lande i verden, der forbruger absolut mest energi

Lea Porsager
Kunstner

noget udråbes som 'den rigtige position'. For der er altid en anden side. Vindmøllen har jo efterhånden etableret sig som et dansk nationalsymbol. Det er jo smukt, men jo også lige lovligt selvglorificerende i betragtning af, at vi også er blandt de lande i verden, der forbruger absolut mest energi.«

Videnskab og spiritualitet

Hendes foregående udstilling [WEAK] FORCE tog udgangspunkt i et noget usædvanligt *artist in residence*-forløb på verdens største forsøgsanlæg for partikelfysik i Schweiz, CERN, kendt for sin 27 km lange, underjordiske partikelaccelerator. Det gennemgående for Lea Porsagers værker har været krydsfeltet mellem fysikken og den esoteriske spiritualitet, og på intet tidspunkt synes de at være i konflikt med hinanden.

»Nej, slet ikke,« svarer hun, da jeg spørger. »Jeg tror ikke på en radikal adskillelse af de to størrelser. Det er klart, at der er metodiske forskelle. Videnskaben har et

*Som lille havde kunstner
Lea Porsager ofte mareridt
om, at den vindmølle, der stod i
forældrenes baghave, rev sig løs
og skar huset midt over.
Foto: Emilie Lærke Henriksen*

Vi søger hele tiden derop, hvor der er høj energi, men der er også en modpol, og det er udmattelsen. Jeg savner plads til udmattelsen, for det er måske også der, at der åbnes op for noget nyt.«

For vingerne er skåret over, og det danner en række åbninger: »Portaler eller ormehuller til en anden dimension,« siger Porsager. Eller som de beskrives i udstillingsmaterialet: »Kvindelige åbninger i vingens ellers falliske form.«

Det er måske mulighedsrum, for dem er der brug for, mener hun: »Vi har så længe bare produceret mere og mere energi. Måske er det blevet renere, men det har ikke ændret noget grundlæggende på, at vi har overforbrugt.«

Lea Porsager understreger, at hun hverken er maskinstormer eller festdræber.

»Jeg er ikke interesseret i at tage energien ud af ting. Jeg elsker selv at finde mig deroppe i det røde felt på alle mulige måde. Med et andet menneske eller i en eksalteret meditativ situation, hvor man føler en intens forbindelse til noget, der er større end en selv.«

Tantrisk filosofi

Det er ikke kun i hendes udstillinger, at Lea Porsager undersøger energipolernes ophidselse og udmattelse. Hun er også i gang med et ph.d.-projekt ved Lund Universitet i samarbejde med Malmø Kunstakademi om »excited states« i teoretisk fysik, tantrisk filosofi og i kunsten.

Interessen for det tantriske har Lea haft, siden hun under et ophold i New York stiftede bekendtskab med et helt særligt yogastudie, og siden har hun selv uddannet sig til kundaliniyogalærer.

»Min krop sagde bare BUM! Og så var den i ro. Og det havde den brug for. Kunstverdenen er jo et temmelig opstemt sted.«

Men så stritter det på hende igen. For hun vil tydeligvis heller ikke risikere at forherlige yogaen.

»Spiritualiteten er jo også blevet en del af den samme kapitalistiske maskine: Vi skal hele tiden være opstemte! Vil du have det bedre? Så skal du bare lave yoga i fem minutter. Og så lige købe en masse udstyr. Men så bliver du også skidegod til at tænke og får en masse gode ideer, som systemet så kan bruge,« siger Lea Porsager.

»Det, der interesserer mig, er at prøve at pege på nogle andre steder, hvor vi kan gå hen. Hvor vi ikke bare kører videre og videre ud ad det her spor.« Lea Porsager griner afvæbnende og tilføjer: »Lukt mod afgrunden.«

Lea Porsagers værker består for det meste af »noget teori, noget politik og noget krop«, fortæl-

ler hun. »Denne gang er der nok lidt mere politik på spil, end der plejer, men der er ikke noget, der fungerer uden krop. Jeg er jo ikke kvantefysiker, så mit ophold på CERN understregede, at mit udgangspunkt måtte være energi, en energi, der forbinder sig med kroppen og vores forestillingsverden.«

– *Men samtidig læser du enormt meget. Det er mit indtryk, at du faktisk researcher for at forstå, hvordan partikler opfører sig?*

»Ja, det gør jeg. Ikke mindst fordi jeg godt kan lide processen. Og fordi jeg oplever, at de sproglige begreber, der knytter sig til partikelverdenen, kan hjælpe med at udvide og ændre netop vores forestillingsevne.«

Kommunikation

Vi er ved at være ved interviewets ende. Det er gået okay, føler jeg, og jeg får derfor lyst til at fortælle Lea Porsager, at jeg faktisk ellers var lidt nervøs for interviewet.

Til dels over selve institutionen 'sam-tids-kunst-en', som tit efterlader mig urolig over, om jeg som den eneste i rummet ikke har forstået noget. Til dels fordi Lea Porsager jo er kendt for sine kryptiske og teoretiske værker. Jeg er i tvivl om, hvorvidt jeg kan forvente af hende, at hun forklarer sig: Kan man have ambitionen om at forstå Lea Porsagers kunst, på samme måde Lea Porsager forsøger at forstå partiklernes bevægelser?

– *Hvis du nu var kvantefysiker, så var mit arbejde jo at få dig til forklare mig, hvad du arbejdede med, så jeg kunne formidle det videre, ikke? Så skulle jeg bare blive ved med at stille hv-spørgsmål ...*

»Ja, præcis, men jeg spørger jo også bare. Engang i en anmeldelse stod der noget med 'Lea Porsager stiller flere spørgsmål, end hun giver svar'. Øh, ja. Er det meningen, at kunsten skal give svar? Det tror jeg ikke. Kunst kan åbne dig op for verdenen og få dig til at kigge nogle steder hen, hvor du ikke plejer.«

– *Er det vigtigt for dig, at folk sådan rigtigt forstår din kunst?*

»Hm, nej, det er det vel ikke. Jeg vil gerne insistere på, at der ligger en masse tanker, der lader værket med en energi, men at man ikke nødvendigvis kan forstå, hvad det er ladet med. Man må gerne komme herind og tænke 'Nå, der ligger en vindmølle, den har jeg lyst til at vippe på.'«

Og måske kan alle ikke skimte fremtiden i ormehullerne. »Min mor sagde faktisk til mig, da jeg fortalte hende om udstillingen. 'Åh nej, Lea, nu tror folk, at du er imod vedvarende energi!'«

Lea Porsager griner.

»Det er jeg ikke. Det er en alt for konkret tolkning. Men jeg kan jo stille det skøre spørgsmål til, hvad der følger efter den vedvarende energi, vi har i dag,« siger hun og efterlader en cliffhanger: »Jeg fornemmer, at det bliver noget vildt, som vi endnu slet ikke har forestillet os.«

andet behov for evidens. Men på grundforskningsniveau eksisterer der en form for vild og radikal åbenhed, som jeg er enormt draget af. Og jeg bliver ved med at flippe over de skæve sammenfald mellem termerne i de østlige filosofier og så den vestlige naturvidenskab.«

– *Var der plads til begge anskuelser i dit barndomshjem?*

»Ja, helt klart. På en måde repræsenterer mine forældre de to poler, da min far er programmør og min mor er lærer og astrolog.«

– *Hvad ville du egentlig dengang være, når du blev stor?*

»Damefrisør.«

– *Damefrisør?*

»Ja, eller noget i den retning. Noget normalt.« Lea Porsager griner. »Du ved, noget hvor man gik på arbejde og gik hjem igen og havde en sovesofa og blev konfirmeret ligesom de andre.«

Lea Porsager blev ikke damefrisør. Og heller ikke filminstruktør, hvilket ellers var hendes første forsøg ud i voksenuddannelse.

»Jeg søgte ind på Filmskolen,

men de sagde, at mit projekt var for mærkeligt og anbefalede mig at søge ind på Kunstakademiet. Jeg viste ikke engang, at man kunne lave film på Kunstakademiet,« fortæller Lea Porsager, der blev uddannet fra Kongelige Danske Kunstakademi i København og siden fra Städelschule i Frankfurt am Main i 2010.

Højspænding

Jeg vender tilbage til vindmøllen i barndomslandets baghave. Jeg kan mærke, at Lea Porsager stritter lidt. »Jeg synes jo ikke helt, at det er det, udstillingen handler om,« indvender hun venligt, og jeg fornemmer, at jeg ikke er den første journalist, der har klynget mig, måske lidt for insisterende, til det meget konkrete symbol i Porsagers kryptiske virvar.

Jeg forsikrer hende om, at jeg nok skal lade være med at skrive et interview, der bare handler om vindmøller. Hun virker tryk ved situationen igen, og vi er tilbage på Fyn i 80'erne.

»Det var ikke kun vindmøllen. Mine forældres drøm var at være så selvforsynende med energi som muligt. Lige uden for mit vindue stod en varmepumpe og brummede, og vi havde vores eget vand-system, der stod et andet sted og summede. Det var en følelse af at være midt i et kæmpe højspændingsfelt. Alle de her arbejdende instrumenter, der var så ideologisk gode, men som mit system bare havde svært ved at rumme,« husker hun. Og via endnu en fynsk detour er vi så henne ved det, som udstillingen så rent faktisk handler om.

Ophidselse og udmattelse

Hun vender tilbage til de to afdelinger på Charlottenborg: De pulserende, bølgende, chantende, vulgære partikler i den mørke biografisal over for de blege, stille, udtjente møllevinger i den tomme sal. »For mig handler 'STRIPPED' om polerne i energien: ophidselse og udmattelse,« forklarer hun.

»Vi har brugt og brugt og brugt. Vi vil have mere og mere og mere.